

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Чернігівський фаховий коледж інженерії та дизайну
Київського національного університету технологій та дизайну»

Циклова комісія інженерії
Циклова комісія обліково-аналітичних та економічних дисциплін

ОБЛІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ У ВОЄННИЙ ЧАС НА ПОТРЕБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Виконав студент III курсу

Антон ТАШЛИК

Керівник

Лідія БЕШУН

Зміст

Вступ.....	3
1. Нормативно-правове регулювання передачі транспортних засобів на потреби ЗСУ.....	4
1.1. Законодавча база: Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».....	4
1.2. Класифікація способів передачі транспортних засобів: вилучення, відчуження, благодійність.....	6
1.3. Документальне оформлення операцій.....	7
2. Методика бухгалтерського обліку передачі транспортних засобів.....	9
2.1. Облік примусового відчуження: процедура компенсації вартості та відображення дебіторської заборгованості.....	9
2.2. Облік добровільної передачі на потреби ЗСУ: списання з балансу або переведення на позабалансовий облік (якщо транспортний засіб підлягає поверненню).....	10
2.3. Особливості амортизації транспортних засобів, які тимчасово вилучені для потреб оборони.....	11
3. Податкові аспекти та пільги у воєнний час.....	14
3.1. ПДВ: нюанси нарахування «компенсуючих» податкових зобов'язань.....	14
3.2. Вплив на податок на прибуток: коригувальні різниці та документальне підтвердження витрат.....	15
3.3. Військово-транспортний обов'язок: звітність перед ТЦК.....	16
4. Аналітична частина.....	18
4.1. Розробка алгоритму дій бухгалтера при отриманні мобілізаційного розпорядження.....	18
4.2. Моделювання бухгалтерських проводок для різних сценаріїв передачі (безоплатна передача чи вилучення з відшкодуванням).....	19
Висновки та пропозиції.....	22
Перелік джерел посилання.....	25

ВСТУП

З моменту введення в Україні правового режиму воєнного стану, питання забезпечення обороноздатності країни стало пріоритетним для всіх суб'єктів господарювання. Одним із ключових аспектів підтримки Збройних Сил України (ЗСУ) є передача транспортних засобів як у межах виконання військово-транспортного обов'язку, так і на засадах добровільної благодійної допомоги.

Складність цієї теми для бухгалтера полягає у динамічності законодавства та необхідності чіткого розмежування між примусовим відчуженням, вилученням та безоплатною передачею. Кожен із цих сценаріїв має унікальні наслідки для обліку необоротних активів, нарахування амортизації та формування податкових зобов'язань (зокрема, щодо ПДВ та податку на прибуток). Некоректне документальне оформлення або помилки у відображенні цих операцій можуть призвести до значних фінансових ризиків для підприємства, що підкреслює необхідність глибокого дослідження облікових особливостей даного процесу.

Мета роботи полягає у комплексному дослідженні нормативно-правового регулювання, методики бухгалтерського обліку та податкових наслідків передачі транспортних засобів на потреби ЗСУ в умовах воєнного стану, а також у розробці практичних рекомендацій щодо документального супроводження таких операцій.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

опрацювати законодавчу базу щодо виконання військово-транспортного обов'язку та благодійної діяльності;

визначити особливості документального оформлення передачі транспортних засобів (складання актів, наказів, взаємодія з ТЦК та СП);

дослідити порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з вилучення, відчуження та дарування транспорту;

проаналізувати податкові пільги та специфіку нарахування ПДВ при передачі майна на потреби оборони;

змодельювати типові облікові ситуації та кореспонденцію рахунків для різних форм передачі майна.

Об'єктом дослідження є господарські операції, пов'язані з рухом (вибуттям або тимчасовою передачею) транспортних засобів підприємства на потреби оборони.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів бухгалтерського й податкового обліку передачі транспортних засобів у воєнний час.

Інформаційною базою роботи слугують Податковий кодекс України, Закони України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», НП(С)БО 7 «Основні засоби», а також актуальні роз'яснення Державної податкової служби.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕДАЧІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ПОТРЕБИ ЗСУ

1.1. Законодавча база: Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

Основою правового регулювання передачі техніки є Конституція України (ст. 64) та Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (ст. 6). Згідно з цим законом, для підприємств усіх форм власності встановлюється військово-транспортний обов'язок.

Ключовими нормативними документами при виконанні військово-транспортного обов'язку є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про військово-транспортний обов'язок» від 28.12.2000 №1921, яка визначає Положення про військово-транспортний обов'язок (порядок обліку техніки, її вилучення та повернення) та Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 17.05.2012 №4765-VI, який регулює примусове відчуження або вилучення майна в умовах воєнного стану (особливо в частині відшкодування вартості). Крім того, ключовими є Укази Президента про введення та продовження воєнного стану, що є юридичним тригером для дії особливих правил розпорядження майном.

Військово-транспортний обов'язок є складовою частиною мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні. Його виконання регулюється ієрархічною системою нормативно-правових актів, де центральне місце посідає Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII (ст. 6).

Відповідно до Закону військово-транспортний обов'язок поширюється на:

- центральні та місцеві органи виконавчої влади;
- підприємства, установи та організації усіх форм власності (зокрема ті, що забезпечують експлуатацію транспортних засобів);
- громадян — власників транспортних засобів.

Головним підзаконним актом, що деталізує процедуру, є Положення про військово-транспортний обов'язок, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. №1921 (з численними змінами періоду 2022–2025 рр.). Згідно з ним залучення транспортних засобів здійснюється територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП). Обсяги транспортних засобів за типами та марками, які планується залучити, встановлюються місцевими держадміністраціями за поданням ТЦК.

Для підприємств встановлюється відсоткова норма вилучення техніки від загальної кількості (зазвичай не більше певного відсотка однотипних транспортних засобів), щоб не паралізувати господарську діяльність. Законодавство зобов'язує підприємства два рази на рік (до 20 червня та 20 грудня) подавати до ТЦК відомості про наявність транспортних засобів і техніки, їх технічний стан та осіб, які працюють на підприємстві на таких

транспортних засобах. Неподання цієї звітності або перешкоджання вилученню техніки тягне за собою адміністративну відповідальність згідно зі ст. 210-1 КУпАП.

Важливо розуміти, що залучення транспортних засобів під час мобілізації зазвичай не означає зміну власника. Юридично це тимчасове вилучення для потреб оборони. Підприємство зберігає право власності, але втрачає право користування та розпорядження на період дії воєнного стану.

Закон гарантує повернення транспортних засобів власнику протягом 30 календарних днів з моменту оголошення демобілізації. Приймання-передача здійснюється на підставі актів, які є базою для компенсації шкоди у разі пошкодження майна.

Оскільки за ст. 6 Закону про мобілізацію власник не змінюється, автомобіль залишається на балансі підприємства як основний засіб. Проте виникає питання щодо припинення нарахування амортизації (якщо транспортний засіб не використовується у господарській діяльності) та відображення його на окремому субрахунку.

Окрім процедурних аспектів залучення техніки, нормативне поле передбачає чітку систему контролю та санкцій за невиконання військово-транспортного обов'язку. Основним інструментом впливу є стаття 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію). У воєнний час штрафи за цією статтею для посадових осіб підприємств суттєво зросли. Станом на 2024-2026 роки вони становлять від 34 000 до 59 500 грн за кожне порушення (наприклад, за ненадання авто або неподання звітності про техніку до ТЦК). Штраф може накладатися неодноразово, поки порушення не буде усунуто.

Згідно з Постановою КМУ №1921, з моменту оголошення загальної мобілізації підприємствам забороняється передавати транспортні засоби іншим юридичним чи фізичним особам, здавати техніку в оренду (лізинг); використовувати транспортні засоби як предмет застави для забезпечення зобов'язань та вивозити техніку за межі області або за кордон без дозволу ТЦК та СП. Це означає, що бухгалтер має бути особливо уважним при оформленні договорів оренди чи продажу техніки у воєнний час, оскільки такі угоди можуть бути визнані недійсними.

Територіальні сервісні центри МВС за законом зобов'язані щомісяця подавати до ТЦК відомості про реєстрацію, перереєстрацію та зняття з обліку транспортних засобів підприємств. Це робить систему мобілізації техніки прозорою для держави: неможливо «сховати» автомобіль від обліку, просто змінивши власника без відома військових органів.

У разі систематичного ухилення від виконання мобілізаційних завдань (включаючи передачу техніки), що призвело до тяжких наслідків для обороноздатності, посадові особи підприємства можуть бути притягнуті до відповідальності за ст. 114-1 КК України (Перешкоджання законній діяльності ЗСУ та інших військових формувань).

1.2. Класифікація способів передачі транспортних засобів: вилучення, відчуження, благодійність

Для цілей бухгалтерського обліку вкрай важливо розрізнити юридичну природу передачі, оскільки від цього залежать проводки та податки.

Мобілізація (вилучення для тимчасового користування) - транспорт залишається у власності підприємства. Він передається ЗСУ тимчасово і має бути повернутий після демобілізації. Це не є вибуттям активу в розумінні НП(С)БО 7.

Примусове відчуження (з переходом права власності) передбачає повну передачу власності державі з попереднім або наступним повним відшкодуванням вартості. Це операція з реалізації/вибуття активу.

Добровільна передача (Благодійна допомога) - підприємство за власною ініціативою передає транспортний засіб військовій частині або благодійному фонду. Регулюється Законом «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Для правильного відображення операцій у системі бухгалтерського обліку підприємства, необхідно чітко розмежовувати юридичну природу передачі майна.

Кожен із трьох способів має різний вплив на структуру активів підприємства та подальші зобов'язання держави:

а) Військово-транспортне вилучення (мобілізація техніки).

Це основний спосіб виконання військово-транспортного обов'язку згідно зі ст. 6 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Головна ознака — повернення майна. Техніка залучається для задоволення потреб ЗСУ на особливий період. Підприємство залишається юридичним власником. Це означає, що об'єкт не вибуває зі складу основних засобів (ОЗ), а лише змінює місце експлуатації та відповідальну особу. Транспортний засіб переноситься на окремий субрахунок (наприклад, 105/«ТЗ у ЗСУ»), а нарахування амортизації може бути призупинено або продовжено залежно від обраної облікової політики та методу амортизації (виробничий чи прямолінійний).

б) Примусове відчуження майна.

Цей механізм регулюється Законом № 4765-VI та застосовується у випадках гострої потреби, коли техніка вилучається назавжди. Держава стає новим власником з моменту підписання акта. Це вимагає від бухгалтера негайного списання транспортного засобу з балансу. На відміну від мобілізації, відчуження передбачає виплату ринкової вартості. У випадку, якщо відбувається повне попереднє відшкодування — гроші надходять до передачі майна, якщо повне наступне відшкодування — підприємство отримує право на компенсацію після завершення воєнного стану. В обліку це відображається як дебіторська заборгованість держави.

в) Добровільна передача (Благодійність/Пожертва).

Регулюється ст. 7 Закону «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та нормами Цивільного кодексу України. Характерним є

відсутність розпорядчих документів від ТЦК. Підставою є лист-запит від військової частини (або благодійного фонду) та добровільна згода (наказ) керівника підприємства. Підприємство не розраховує на компенсацію вартості транспортного засобу у майбутньому. У воєнний час така передача прирівнюється до операцій, що не є об'єктом оподаткування ПДВ (згідно з п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ), за умови, що отримувачем є ЗСУ, Нацгвардія чи інші силові структури.

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика способів передачі

Критерій порівняння	Вилучення (Мобілізація)	Примусове відчуження	Добровільна допомога
Нормативний акт	Закон № 3543-ХІІ	Закон № 4765-VI	Закон № 5073-VI
Право власності	Не змінюється	Переходить до держави	Переходить до отримувача
Документ-підстава	Частковий наряд ТЦК	Рішення військкомату + наказ КМУ	Лист-запит + Наказ по підприємству
Компенсація вартості	Лише у разі пошкодження	Обов'язкова (повна вартість)	Відсутня
Статус у балансі	Обліковується як ОЗ	Вибуття (списання)	Вибуття (витрати)

1.3. Документальне оформлення операцій

Жодна бухгалтерська проводка не може бути здійснена без належного первинного документа. Для передачі транспортних засобів на потреби ЗСУ обов'язковими є:

- Розпорядження (наказ) ТЦК та СП - юридична підстава для мобілізації техніки.
- Наказ по підприємству про передачу транспортних засобів у зв'язку з виконанням військово-транспортного обов'язку;
- Акт приймання-передачі - використовується типова форма, встановлена Постановою КМУ №1921. В акті обов'язково фіксується технічний стан автомобіля, його балансова (залишкова) вартість, наявність додаткового обладнання (запасні колеса, інструменти).

У разі примусового відчуження з відшкодуванням вартості обов'язково залучається професійний оцінювач або складається акт оцінки за визначеною методикою.

Відсутність акта встановленого зразка або розпорядження ТЦК позбавляє підприємство права на податкові пільги з ПДВ, передбачені для воєнного часу.

При мобілізації транспортних засобів основним документом, що підтверджує законність вилучення техніки, є Частковий наряд, підписаний головою місцевої держадміністрації та керівником ТЦК та СП (військкомату).

Це розпорядчий документ, який вказує, яку саме техніку та в який термін підприємство має надати.

Керівник видає наказ про передачу транспортного засобу на виконання військово-транспортного обов'язку. У наказі зазначаються відповідальні особи, номер наряду ТЦК, державний номер та інвентарний номер авто.

Акт приймання-передачі (Типова форма №1921) - це головний первинний документ. Згідно з Постановою КМУ №1921, в акті обов'язково зазначаються технічний стан транспортного засобу (наявність дефектів, пробіг); залишкова (балансова) вартість за даними бухгалтерського обліку; відомості про встановлене додаткове обладнання (лебідки, спецсигнали тощо); підписи представника підприємства, представника ТЦК та представника військової частини-отримувача, завірені печатками.

При примусовому відчуженні процедура дещо відрізняється, оскільки передбачає зміну власника. Рішення про примусове відчуження приймається військовим командуванням за погодженням з місцевою адміністрацією. Акт про примусове відчуження або вилучення майна складається за єдиною формою (додаток до Закону №4765). Важливо, щоб до акта було додано висновок про вартість майна, складений професійним оцінювачем. Це база для майбутньої компенсації.

Якщо підприємство передає авто за власною ініціативою, пакет документів інший:

- Лист-запит від військової частини (або бойового формування) - офіційне звернення з проханням надати допомогу у вигляді конкретного транспортного засобу;

- Наказ директора про надання благодійної допомоги, посилаючись на п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ (щодо звільнення від ПДВ);

- Акт приймання-передачі (довільної форми), проте він має містити всі обов'язкові реквізити первинного документа згідно зі ст. 9 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

- Копія наказу військової частини про взяття автомобіля на баланс (бажано мати для підстраховки перед податковою).

Після передачі транспортних засобів підприємство зобов'язане протягом 7 днів повідомити ТЦК та СП про зміни у складі свого автопарку, надавши копії актів передачі. Це знімає з підприємства відповідальність за стан авто та нарахування податків на цей період (наприклад, транспортного податку, якщо авто під нього підпадало).

2. МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПЕРЕДАЧІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Бухгалтерський облік операцій з транспортними засобами у воєнний час регулюється НП(С)БО 7 «Основні засоби» та НП(С)БО 16 «Витрати». Основна дилема бухгалтера: чи залишати автомобіль у складі активів, чи списати його з балансу.

2.1. Облік примусового відчуження ТЗ: процедура компенсації та відображення дебіторської заборгованості

На відміну від мобілізації (тимчасового вилучення), примусове відчуження передбачає повний перехід права власності від підприємства до держави. Ключовим нормативним актом тут є Закон України № 4765-VI. Головна умова законності такого відчуження — складання Акта встановленого зразка та попередня або наступна повна компенсація вартості майна.

Для того, щоб сума дебіторської заборгованості була обґрунтованою, процедура має відбуватися за таким алгоритмом:

1. Оцінка майна, що підлягає примусовому відчуженню, проводиться професійними оцінювачами. Якщо залучити оцінювача неможливо (через бойові дії), оцінка проводиться органами державної влади або місцевого самоврядування за погодженням з військовим командуванням. Сума, визначена оцінювачем, вписується в Акт про примусове відчуження. Саме ця сума стає базою для відображення доходу та заборгованості в обліку.

2. Оскільки право власності втрачено, об'єкт списується з балансу. Одночасно виникає право вимоги до держави.

Етап 1. Списання активу:

Дт 131 «Знос основних засобів» — Кт 105 — на суму накопиченого зносу.

Дт 976 «Списання необоротних активів» — Кт 105 — на суму залишкової вартості автомобіля.

Етап 2. Визнання дебіторської заборгованості та доходу:

Підприємство визнає дохід від реалізації (оскільки відчуження з відшкодуванням прирівнюється до продажу державі).

Дт 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» — Кт 746 «Інші доходи від звичайної діяльності» — на суму оціночної вартості, зазначеної в Акті.

Дебіторська заборгованість у цьому випадку є довгостроковою, якщо відшкодування планується після закінчення війни (наступна компенсація). У такому разі доцільно використовувати рахунок 183 «Інша дебіторська заборгованість».

Згідно з п. 189.9 ПКУ, примусове відчуження майна для потреб держави у воєнний час не вважається постачанням для цілей ПДВ. Отже, податкові зобов'язання не нараховуються, і «компенсуючий» ПДВ (за ст. 198.5 ПКУ) також не виникає.

Фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму залишкової вартості (за НП(С)БО) та зменшується на суму залишкової вартості (за нормами ПКУ) — стандартні коригувальні різниці для платників, що їх застосовують.

3. Кошти на відшкодування виділяються з державного бюджету.

У випадку попередньої компенсації гроші надходять на рахунок 311 до підписання Акта. У випадку наступної компенсації підприємство подає заяву до ТЦК протягом 5 років після скасування воєнного стану. Тоді роблять запис Дт 311 — Кт 377 (або 183) при фактичному отриманні коштів.

Примусове відчуження вимагає від бухгалтера особливої уваги до Акта оцінки. Правильне відображення дебіторської заборгованості дозволяє підприємству зберегти балансову прозорість та зафіксувати законне право на майбутнє відновлення активів за рахунок бюджетних коштів.

2.2. Облік добровільної передачі на потреби ЗСУ: списання з балансу або переведення на позабалансовий облік (якщо транспортний засіб підлягає поверненню)

Це одне з найцікавіших питань у практиці сучасного обліку, оскільки «добровільність» може мати різні юридичні форми: від повного дарування до передачі у тимчасове безоплатне користування.

1. Безповоротна передача (Дарування/Пожертва).

Якщо підприємство передає автомобіль назавжди (без умови повернення), відбувається вибуття активу з балансу.

Юридичною підставою для цього є:

- Лист-запит від військової частини або благодійної організації;
- Наказ керівника про надання благодійної допомоги;
- Акт приймання-передачі (довільної форми, але з реквізитами первинного документа).

Оскільки майбутніх економічних вигод від авто більше не буде, воно перестає відповідати критеріям активу (НП(С)БО 7).

В обліку роблять такі записи:

Списання накопиченого зносу:

Дт 131 — Кт 105 (на суму амортизації, нарахованої за весь час).

Списання залишкової вартості на витрати:

Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності» — Кт 105 (на суму балансової вартості на момент передачі).

Деякі фахівці радять використовувати рахунок 977 «Інші витрати звичайної діяльності», але для воєнного стану рахунок 949 є загальноприйнятим стандартом для благодійності.

Згідно з п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ, така передача не вважається постачанням. Не потрібно нараховувати «компенсуючий» ПДВ за ст. 198.5 ПКУ (як це зазвичай буває при безоплатній передачі), якщо отримувачем є ЗСУ, Нацгвардія, СБУ, ДПСУ тощо.

2. Тимчасова передача (Позичка/Поворотна допомога)

В акті чи договорі повинно бути зазначено, що автомобіль передається тимчасово і має бути повернений після виконання бойових завдань або завершення воєнного стану. Власник не змінюється, тому об'єкт залишається на балансі. Проте, оскільки підприємство фактично не контролює автомобіль, його потрібно відокремити від іншого майна.

Потрібно зробити внутрішнє переміщення (субрахунки):

Дт 105/«ТЗ у тимчасовому користуванні ЗСУ» — Кт 105/«ТЗ в експлуатації».

Для додаткового контролю за майном, яке знаходиться поза межами підприємства, його вартість можна дублювати на позабалансовому рахунку 08 «Орендовані необоротні активи» (використовуючи аналітику «майно у позичці») або на рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні»: Дт 02 (на суму вартості авто за актом).

Навіть якщо авто у ЗСУ, воно продовжує старіти (морально і фізично). При прямолінійному методі амортизація нараховується проводкою: Дт 949 — Кт 131.

Таблиця 2 - Порівняльна таблиця добровільної передачі

Характеристика	Безповоротна передача (Дарування/Пожертва)	Тимчасова передача (Позичка/Поворотна допомога)
Доля авто в балансі	Списується (зникає з активів)	Залишається (на окремому субрахунку)
Витрати	Одноразово на всю залишкову вартість	Поступово через амортизацію
Повернення	Не передбачено	Передбачено (через Акт повернення)
Позабаланс	Не використовується	Дт 02 / 08 для контролю
Ризик пошкодження	Несе отримувач (ЗСУ)	Ризик втрати активу несе власник

2.3. Особливості амортизації транспортних засобів, вилучених для потреб оборони

Питання амортизації мобілізованих транспортних засобів є одним із найбільш суперечливих у бухгалтерській практиці. Основна складність полягає в тому, що автомобіль фактично не використовується підприємством для отримання доходу, але водночас він не є вилученим з власності.

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби», амортизація — це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, протягом строку корисного використання активу. Коли транспортний засіб передається ЗСУ тимчасово, виникає питання: чи продовжується цей строк корисного використання?

Відповідно до пунктів 23 та 29 НП(С)БО 7, нарахування амортизації припиняється лише у двох випадках: вибуття об'єкта (списання з балансу) або

переведення об'єкта на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання та консервацію.

Оскільки тимчасова передача транспортного засобу за нарядам ТЦК не є жодним із цих пунктів (це не консервація, бо авто експлуатується, хоч і не власником), підприємство має законне право продовжувати нарахування амортизації.

Наслідки для обліку критично залежать від того, який метод закріплений в обліковій політиці підприємства.

При прямолінійному методі амортизація нараховується щомісяця у фіксованій сумі. Навіть якщо машина на фронті, вона старіє фізично та морально. Тому нарахування триває у звичному режимі.

При виробничому методі амортизація залежить від обсягу продукції або пробігу. Оскільки фактичний пробіг, який може підтвердити підприємство (через подорожні листи), дорівнює нулю, нарахування амортизації автоматично стає нульовим. Це найвигідніший варіант, якщо підприємство не хоче штучно завищувати витрати.

Оскільки мобілізований автомобіль перестав брати участь у виробничих чи адміністративних процесах підприємства, відносити амортизацію на рахунки 23, 91, 92 чи 93 неможливо. Коректною є проводка Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності» — Кт 131 — на суму нарахованого зносу, тому що ці витрати пов'язані з підтримкою обороноздатності та виконанням державного обов'язку, що не є основною діяльністю підприємства.

Податкова служба іноді намагається трактувати мобілізовані транспортні засоби як «невиробничі», оскільки вони не використовуються в господарській діяльності. Проте, згідно з роз'ясненнями ДПС, тимчасова передача транспортного засобу у межах військово-транспортного обов'язку не робить актив невиробничим. Отже, податкова амортизація нараховується паралельно з бухгалтерською (ст. 138 ПКУ).

Якщо підприємство хоче офіційно припинити нарахування амортизації (наприклад, щоб не погіршувати показник прибутковості), воно може прийняти рішення про консервацію активу. Консервація передбачає зберігання об'єкта в належних умовах на підприємстві. Оскільки авто фізично відсутнє, такий варіант є юридично «тонким» і може бути оскаржений перевіряючими.

Найбільш безпечним та методологічно правильним підходом є продовження нарахування амортизації за прямолінійним методом із відображенням витрат на субрахунок 949. Це дозволяє підприємству законно зменшувати базу оподаткування податком на прибуток, визнаючи втрату вартості активу, який перебуває в зоні бойових дій.

При мобілізації транспортного засобу підприємство має продовжувати платити транспортний податок (якщо авто люксове і молодше 5 років), оскільки воно залишається власником. Проте є сенс звернутися до ДПС за роз'ясненням щодо звільнення від податку на майно, якщо доступ до об'єкта повністю втрачено.

Таблиця 3 - Порівняльна таблиця бухгалтерських проводок

Господарська операція	Кореспонденція рахунків	Коментар
Мобілізація: Передано авто в ЗСУ	Дт 105/ЗСУ Кт 105	Тільки внутрішнє переміщення
Мобілізація: Нараховано амортизацію	Дт 949 Кт 131	Витрати періоду
Благодійність: Списано знос	Дт 131 Кт 105	Підготовка до списання
Благодійність: Списано залишкову вартість	Дт 949 Кт 105	Безповоротна передача
Відчуження: Нараховано дебіторську заборгованість держави	Дт 377 Кт 746	На суму за актом оцінки

3. ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ТА ПІЛЬГИ У ВОЄННИЙ ЧАС

3.1. ПДВ: нюанси нарахування «компенсуючих» податкових зобов'язань (застосування п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ).

Це одне з найважливіших питань для бухгалтера, оскільки помилка в нарахуванні ПДВ може коштувати підприємству 20% від вартості автомобіля. У мирний час безоплатна передача активу обов'язково супроводжувалася б нарахуванням податкових зобов'язань, але воєнний стан вніс суттєві пільгові корективи.

За загальним правилом (ст. 198.5 ПКУ), якщо товар або основний засіб починає використовуватися в операціях, що не є господарською діяльністю (наприклад, безоплатна передача), платник податку має нарахувати «компенсуючі» податкові зобов'язання. Однак для підтримки оборони країни законодавець запровадив спеціальну пільгу.

Згідно з цією нормою, не вважаються постачанням товарів та послуг (а отже, не оподатковуються ПДВ) операції з безоплатної передачі майна на потреби оборони, якщо отримувачами є Збройні Сили України, Національна гвардія, СБУ, Служба зовнішньої розвідки, Державна прикордонна служба, МВС, ДСНС, Добровольчі формування територіальних громад, Інші утворення, створені відповідно до законів України для оборони держави.

При передачі транспортного засобу за вказаною пільгою норми пункту 198.5 ПКУ не застосовуються, тобто не потрібно нараховувати податкові зобов'язання на залишкову вартість автомобіля, навіть якщо при його купівлі був нарахований ПДВ до податкового кредиту.

Податковий кредит зберігається у повному обсязі, а передача транспортного засобу проходить з «нульовим» податковим ефектом.

Пільга працює автоматично, але за умови дотримання документального алгоритму. Якщо авто передається напряму військовій частині — пільга діє. Якщо авто передається просто знайомим бійцям без оформлення на військову частину — пільга не діє, і повинно бути нараховано ПДВ.

Обов'язково має бути Акт приймання-передачі (Розділ 1.3.). Без нього податкова розцінить це як звичайне використання в негосподарській діяльності.

Якщо транспортний засіб передається через фонд, потрібно переконатися, що фонд надасть підтвердження (копію акта), що це авто зрештою потрапило саме до силових структур.

При примусовому відчуженні з наступною компенсацією ситуація ще простіша. Згідно з п. 189.9 ПКУ, у разі якщо основні засоби ліквідуються (або передаються) без згоди платника (примусово), податкові зобов'язання не нараховуються. А оскільки таке відчуження для потреб держави не вважається постачанням, то й ПДВ-наслідків немає.

Оскільки операція не є об'єктом оподаткування, вона не відображається у складі оподатковуваних операцій. Податкова накладна на таку передачу не

випикується (ні нульова, ні звичайна), оскільки факту постачання за законом не відбулося.

Застосування п. 32-1 підрозд. 2 розд. ХХ ПКУ є потужним інструментом податкової оптимізації для підприємства, що допомагає армії. Бухгалтеру достатньо мати коректно оформлений Акт приймання-передачі з печаткою військової частини, щоб повністю звільнити операцію від нарахування ПДВ та зберегти раніше отриманий податковий кредит.

3.2. Вплив на податок на прибуток: коригувальні різниці та документальне підтвердження витрат.

Це питання є критично важливим для підприємств — платників податку на прибуток, особливо для тих, хто застосовує коригувальні різниці (так звані «високодохідники» з річним доходом понад 40 млн грн).

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування (визначеного у фінансовій звітності за НП(С)БО або МСФЗ) на податкові різниці.

За загальним правилом (пп. 140.5.9 ПКУ), фінансовий результат збільшується на суму допомоги благодійним організаціям, якщо вона перевищує 4% прибутку за минулий рік. Проте у воєнний час діє спеціальна норма: коригування (збільшення фінансового результату), передбачене пп. 140.5.9 ПКУ, не застосовується до допомоги, наданої ЗСУ, Нацгвардії, СБУ, ДСНС та іншим силовим структурам (згідно з переліком у п. 69.6 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ). Вся сума вартості переданого автомобіля (його залишкова вартість) у повному обсязі зменшує базу оподаткування податком на прибуток через механізм бухгалтерських витрат без жодних обмежень.

Якщо відбувається примусове відчуження або безповоротна благодійна передача (списання з балансу), платник має застосувати «традиційні» різниці щодо основних засобів: збільшення фінансового результату на суму залишкової вартості транспортного засобу, визначеної за правилами бухгалтерського обліку (п. 138.1 ПКУ) або зменшення фінансового результату на суму залишкової вартості транспортного засобу, визначеної за правилами ПКУ (п. 138.2 ПКУ).

Якщо бухгалтерська та податкова амортизація нараховувалися однаково, ці різниці взаємозаліковуються і не впливають на підсумкову суму податку.

Деякі перевіряючі можуть намагатися трактувати транспортний засіб, що перебуває у ЗСУ, як такий, що не використовується у господарській діяльності (невиробничий). Виконання військово-транспортного обов'язку є обов'язком підприємства згідно із законом, а отже, пов'язане з його статусом як суб'єкта господарювання в Україні. ДПС у своїх роз'ясненнях підтверджує, що мобілізована техніка не стає невиробничою. Це дозволяє продовжувати нараховувати податкову амортизацію.

Для того, щоб витрати (Дт 949 чи Дт 976) були визнані податковою службою, вони мають бути підтверджені пакетом документів:

- Лист-запит від військової частини, який підтверджує цільове призначення допомоги;
- Наказ керівника, який пов'язує передачу майна з нормами воєнного законодавства;
- Акт приймання-передачі (форма №1921 або Акт про примусове відчуження) - головний документ, що підтверджує факт передачі та вартість об'єкта;
- Висновок про оцінку майна (при відчуженні) - необхідний для коректного визначення суми відшкодування (доходу) та заборгованості.

Якщо документи оформлені некоректно (наприклад, акт підписаний фізичною особою-військовим без печатки частини), ДПС може визнати таку передачу звичайним даруванням фізичній особі, застосувати 4% обмеження (якщо отримувач не підпадає під пільговий перелік) та донарахувати ПДВ на залишкову вартість як за негосподарське використання.

У воєнний час передача транспортних засобів на потреби оборони є максимально лояльною з точки зору податку на прибуток. Підприємство фактично отримує право на 100% податкові витрати у сумі залишкової вартості авто, за умови наявності належним чином завіреного Акта від військової частини або ТЦК.

3.3. Військово-транспортний обов'язок: звітність перед ТЦК.

Це питання є критично важливим для адміністративної безпеки підприємства. Військово-транспортний обов'язок — це не лише готовність віддати авто, а й сувора регулярна звітність. Неподання звіту може призвести до величезних штрафів, навіть якщо підприємство справно допомагає фронту.

Звітність про транспортні засоби регламентується Постановою КМУ №1921. Основним документом є Відомість про наявність транспортних засобів і техніки, їх технічний стан, а також про громадян, які працюють на підприємстві, в установі та організації на таких транспортних засобах і техніці.

Згідно з п. 15 Положення №1921, керівники підприємств зобов'язані подавати відомість до ТЦК щороку два рази на рік: до 20 червня (станом на 1 червня) та до 20 грудня (станом на 1 грудня).

У період воєнного стану контроль за поданням цієї звітності суттєво посилюється. ТЦК використовують ці дані для планування мобілізаційних нарядів.

Відомість — це таблиця, яка містить розгорнуту інформацію про автопарк:

- тип, марка, модель транспортного засобу (наприклад, «Вантажний фургон Renault Master»);
- рік випуску та державний номер;
- технічний стан: Справний / Потребує ремонту (іноді ТЦК вимагають копії діагностичних карт);

- тип пального: Дизель, бензин, газ;
- закріплений водій: ПІБ, дата народження, військово-облікова спеціальність (ВОС), номер військового квитка. Це потрібно ТЦК, щоб розуміти, чи мобілізувати водія разом із машиною («екіпажний» метод).

Якщо частину вашого автопарку вже мобілізовано або передано як благодійну допомогу, ці автомобілі все одно вказуються у відомості, оскільки вони залишаються на балансі (при вилученні).

У графі «Примітки» або «Технічний стан» робиться відмітка: «Передано до в/ч АХХХХ згідно з Актом №... від [дата]».

До відомості обов'язково додаються копії актів приймання-передачі. Це підтверджує, що підприємство виконало свій обов'язок і ліміт вилучення для нього має бути переглянутий.

Варто пам'ятати, що ТЦК отримує дані не лише від вас. Сервісні центри МВС щомісяця подають до ТЦК інформацію про всі реєстраційні дії підприємств. Якщо ви купили авто в жовтні, а не вказали його у грудневому звіті — це пряма підстава для перевірки та штрафу, оскільки ТЦК вже знає про це авто від МВС.

З травня 2024 року відповідальність за порушення правил військового обліку та мобілізаційної підготовки (ст. 210-1 КУпАП) суттєво зросла. Для посадових осіб підприємств (директор, відповідальний за військовий облік) штраф у воєнний час становить від 34 000 до 59 500 грн. Штраф накладається керівником ТЦК шляхом винесення постанови.

Звітність перед ТЦК — це «дзеркало» автотранспортного обліку на підприємстві. Бухгалтеру та відповідальній особі важливо синхронізувати дані балансу (рахунок 105) з Відомістю для ТЦК. Належне інформування про передану техніку захищає підприємство від повторних нарядів на вилучення та від значних штрафних санкцій.

4. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

4.1. Алгоритм дій бухгалтера при отриманні мобілізаційного розпорядження.

Алгоритм дій бухгалтера має бути чітким, оскільки мобілізаційне розпорядження (частковий наряд) вимагає виконання у стислі терміни (зазвичай від декількох годин до 2 діб).

1. Перевірка юридичних підстав (Вхідний контроль).

Як тільки на підприємство надійшов Частковий наряд (підписаний головою місцевої адміністрації та керівником ТЦК), бухгалтер має перевірити чи вказано конкретний транспортний засіб (або категорію), термін та місце доставки техніки та наявність печаток ТЦК та підписів.

Якщо підприємство має лише одну одиницю техніки, необхідної для забезпечення його життєдіяльності, керівник може спробувати оскаржити наряд, але до моменту скасування він має виконуватися.

2. Підготовка внутрішнього наказу.

Бухгалтер спільно з юристом або кадровиком готує Наказ по підприємству «Про передачу транспортного засобу на виконання військово-транспортного обов'язку». У наказі зазначається:

- підстава (номер та дата часткового наряду);
- опис транспортного засобу (марка, держномер, VIN-код);
- призначення відповідальної особи за доставку транспортного засобу до пункту збору;
- вказівка бухгалтерії щодо відображення операції в обліку.

3. Підготовка технічної та облікової документації.

Бухгалтер готує пакет документів на автомобіль:

- копія свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу (техпаспорт);
- витяг з балансу (довідка про балансову вартість на останню звітну дату);
- поліс страхування (якщо є);
- сервісна книжка або акти останнього технічного огляду (бажано для підтвердження стану).

4. Складання Акта приймання-передачі (Форма №1921).

Це найвідповідальніший етап. Бухгалтер має простежити, щоб в акті були заповнені всі поля. Обов'язково вказати всі наявні дефекти, пробіг, залишок палива в баку. Зазначається балансова залишкова вартість. Запасне колесо, вогнегасник, аптечка, набір інструментів — все це має бути вписано, щоб потім вимагати повернення або компенсації.

Рекомендується зробити фото- або відеофіксацію авто перед передачею та додати флешку з матеріалами до справи.

5. Відображення в системі бухгалтерського обліку.

Після підписання акта представником військової частини, бухгалтер вносить зміни в автоматизовану бухгалтерську програму (наприклад, BAS):

- внутрішнє переміщення, тобто зміна субрахунку на 105/«ТЗ у ЗСУ»;
- Інвентарна картка (ОЗ-6), де робиться відмітка про тимчасове вибуття із зазначенням місця перебування;
- позабалансовий облік, тобто зарахування вартості на рахунок 02 або 08 для контролю.

6. Повідомлення ТЦК та податкові дії.

Протягом 7 днів надіслати ТЦК повідомлення про виконання наряду з копією акта.

Якщо авто є об'єктом оподаткування транспортним податком («люксові» авто), бухгалтер має підготувати уточнюючу декларацію (хоча законодавство щодо цього моменту дискусійне, зазвичай податок продовжує платитися, оскільки власник не змінився).

Таож необхідно перевірити налаштування методу амортизації (якщо виробничий — припинити, якщо прямолінійний — перевірити субрахунок витрат 949).

Чек-лист документів для бухгалтера:

- Частковий наряд від ТЦК;
- Наказ по підприємству;
- Акт приймання-передачі (3 примірники: підприємству, ТЦК, військовій частині);
- Довідка про балансову вартість;
- Посвідчення водія, який здійснює доставку.

4.2. Моделювання бухгалтерських проводок для різних сценаріїв передачі (безоплатна передача та вилучення з відшкодуванням).

Моделювання дозволяє наочно порівняти фінансові наслідки для підприємства при безповоротній втраті активу (благодійність) та при його відчуженні з правом на компенсацію.

Припустимо, що в обох сценаріях ми маємо автомобіль зі наступними характеристиками:

Первісна вартість (рахунок 105): 800 000 грн.

Накопичений знос (рахунок 131): 300 000 грн.

Залишкова вартість (балансова): 500 000 грн.

Оціночна вартість згідно з Актом: 550 000 грн.

Варіант 1. Безоплатна (благодійна) передача на потреби ЗСУ.

Це випадок, коли підприємство добровільно дарує авто. Очікування відшкодування вартості від держави відсутнє.

Таблиця 4 – Журнал господарських операцій

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	Сума, грн.	Примітка
1	Списано накопичений знос автомобіля	Дт 131 Кт 105	300000	Зменшення балансової вартості
2	Списано залишкову вартість транспортного засобу на витрати	Дт 949 Кт 105	500000	Витрати періоду (інша операційна діяльність)
3	Відображення пільги з ПДВ (без нарахування ПЗ)	-	-	Згідно з п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ
4	Закриття витрат на фінансовий результат	Дт 791 Кт 949	500000	Зменшення прибутку до оподаткування

Результат для балансу: Активи зменшилися на 500 000 грн, власний капітал (через нерозподілений прибуток) також зменшився на цю суму.

Варіант 2. Примусове відчуження з наступним відшкодуванням.

Це випадок, коли власник змінюється на державу, але згідно з актом оцінки підприємство отримує право на компенсацію вартості в майбутньому.

Таблиця 5 – Журнал господарських операцій

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	Сума, грн.	Примітка
1	Списано накопичений знос автомобіля	Дт 131 Кт 105	300000	Підготовка до вибуття
2	Списано залишкову вартість відчуженого транспортного засобу	Дт 976 Кт 105	500000	Витрати від списання необоротних активів
3	Визнано дебіторську заборгованість держави	Дт 183 Кт 746	550000	На суму, вказану в Акті оцінки
4	Нарахування ПДВ (не здійснюється)	-	-	Згідно з п. 189.9 ПКУ
5	Відображення отримання коштів (після війни)	Дт 311 Кт 183	550000	Погашення заборгованості бюджетом

Результат для балансу: Замість необоротного активу (авто) у балансі з'являється дебіторська заборгованість (право на гроші). Фінансовий результат поточного періоду навіть може дещо зрости (на 50 000 грн), якщо оціночна вартість вища за балансову.

Порівняльний аналіз варіантів.

1. Вплив на ліквідність. Варіант 1 (Благодійність) — від’ємний, кошти не повернуться. Варіант 2 (Відчуження) — позитивний у довгостроковій перспективі (через 1-5 років після війни).

2. Податкова вигода. В обох випадках залишкова вартість у 500 000 грн законно зменшує базу оподаткування податком на прибуток.

3. Рахунки витрат. Для благодійності характерний рахунок 949 (операційні витрати), для відчуження — 976 (інвестиційні/фінансові витрати від вибуття активів), оскільки відчуження за суттю ближче до реалізації майна.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході виконання творчо-пошукової роботи було досліджено складний механізм облікового відображення передачі транспортних засобів на потреби ЗСУ.

За результатами дослідження зроблено такі висновки:

1. Передача транспортних засобів не є однорідною операцією. Бухгалтер має розрізняти мобілізацію (тимчасове залучення), примусове відчуження (зміна власності з компенсацією) та благодійність. Кожен із цих видів має кардинально різні наслідки для балансу підприємства.

2. Встановлено, що при тимчасовому вилученні (мобілізації) транспортний засіб не вибуває зі складу основних засобів. Підприємство залишається юридичним власником, що вимагає продовження нарахування амортизації (за прямолінійним методом) або її автоматичного припинення (за виробничим методом).

3. Держава запровадила суттєві пільги (п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ та п. 69.6 підрозд. 10 розд. XX ПКУ), які дозволяють підприємствам передавати техніку без нарахування «компенсуючих» податкових зобов'язань з ПДВ та без обмежень щодо збільшення фінансового результату за податком на прибуток.

За результатами дослідження для мінімізації ризиків під час перевірок та забезпечення достовірності звітності можна надати такі практичні рекомендації:

1. Проводити ретельну документальну фіксацію, визнати Акт приймання-передачі (Форма №1921) головним документом. В акті необхідно максимально детально описувати технічний стан та комплектацію транспортного засобу. Це єдина підстава для майбутнього витребування компенсації від держави у разі пошкодження чи знищення майна.

2. Обов'язково вести аналітичний облік: використовувати окремі субрахунки другого або третього порядку (наприклад, 105/3 «Транспортний засіб у ЗСУ»). Це дозволить миттєво виокремити майно, яке фізично відсутнє на підприємстві, під час проведення щорічної інвентаризації.

3. Контролювати дебіторську заборгованість. У разі примусового відчуження — обов'язково визнавати дебіторську заборгованість держави на рахунку 183 (довгострокова заборгованість). Це право на відшкодування має бути підтверджене висновком професійного оцінювача, доданим до акта.

4. Дотримуватись термінів звітності, забезпечити подання Відомості про наявність транспортних засобів до ТЦК та СП двічі на рік (до 20 червня та 20 грудня). Це дозволяє уникнути адміністративних штрафів (до 59 500 грн) та коректно обліковувати мобілізаційні ліміти підприємства.

5. Підприємствам, які активно допомагають фронту або чия техніка мобілізована, доцільно внести зміни до Наказу про облікову політику:

- визначити рахунок 949 як основний для відображення амортизації та витрат від передачі майна на потреби оборони;

- передбачити можливість проведення інвентаризації мобілізованої техніки «дистанційно» — на підставі отриманих актів та звірок з військовими частинами.

б. Найбільший ризик — передати авто підрозділу, який юридично не має права на пільгу за п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ. Рекомендується передавати техніку виключно суб'єктам із законодавчого переліку (ЗСУ, Нацгвардія, СБУ, ДПСУ, МВС, ДСНС). Необхідно завжди перевіряти в Акті приймання-передачі номер військової частини або код ЄДРПОУ установи. Якщо допомога йде через Благодійний фонд, обов'язково вимагати від фонду тристоронній акт або копію акта, який підтверджує, що Благодійний фонд передав це конкретне авто саме військовій частині.

Податкова може спробувати довести, що передача була «негосподарською діяльністю», і вимагати нарахування 20% ПДВ на залишкову вартість. У Наказі по підприємству про передачу транспортного засобу необхідно обов'язково зробити пряме посилення на п. 32-1 підрозд. 2 розд. XX ПКУ, чітко сформулювати мету: «Для забезпечення оборони держави у зв'язку з військовою агресією РФ». Це юридично виводить операцію з-під дії ст. 198.5 ПКУ, зберігається податковий кредит, і «компенсуючий» ПДВ дорівнює 0.

Для «високодохідників» існує ризик перевищення ліміту в 4% прибутку минулого року на благодійність (пп. 140.5.9 ПКУ). Рекомендовано користуватися нормою п. 69.6 підрозд. 10 розд. XX ПКУ. Вона дозволяє списувати 100% вартості ТЗ на витрати без жодних коригувань (збільшень) фінрезультату. Необхідно зберігати Лист-запит від військової частини. Без офіційного запиту передача може бути розцінена як подарунок фізичній особі, що скасовує всі податкові пільги.

При примусовому відчуженні виникає дохід (право на компенсацію). Якщо оцінка занижена порівняно з балансовою вартістю, виникає збиток, який податкова може визнати необґрунтованим. Рекомендовано залучити професійного оцінювача. Якщо оцінку проводив ТЦК самостійно, необхідно переконатися, що методика оцінки відповідає вимогам Закону №4765. Коректна оцінка — це захист від звинувачень у штучному заниженні бази оподаткування.

Якщо було передано люксове авто (молодше 5 років, вартістю понад 375 мінзарплат), є ризик продовжувати платити 25 000 грн на рік, навіть якщо машини немає. Хоча власник не змінюється, за роз'ясненнями деяких управлінь ДПС, об'єкт оподаткування зникає, якщо транспортний засіб вилучено. Необхідно подати уточнюючу декларацію з транспортного податку, додавши копію Акта №1921. Це зупинить нарахування податку на період, поки авто перебуває в розпорядженні ЗСУ.

У хаосі воєнного часу акти часто підписують «на капоті» без печаток військової частини. Для податкової такий документ — недійсний. Акт без печатки військової частини або ТЦК не дає права на пільги. Якщо печатку поставити неможливо (підрозділ на «нулі»), необхідно вимагати відрядне

посвідчення особи, яка приймає авто, та зробити його копію. Але при першій нагоді необхідно отримати штамп військової частини на свій примірник акта.

Таблиця 5 - Підсумкова таблиця безпеки

Документ	Його роль у мінімізації ризику
Лист-запит від військової частини	Доводить цільове призначення (необхідно для ПДВ та податку на прибуток)
Наказ по підприємству	Пов'язує дію бухгалтера з нормами ПКУ (пільги)
Акт №1921 з печаткою	Головне підтвердження факту передачі активу
Копія акта прийняття на баланс військової частини	Фінальний доказ, що майно пішло на оборону

Чітке дотримання алгоритму документообігу та правильна класифікація виду передачі дозволяють підприємству не лише виконати свій патріотичний обов'язок, а й зберегти фінансову стабільність, мінімізувати податкове навантаження та забезпечити правовий захист своїх активів у майбутньому.

Передача техніки на потреби ЗСУ — це операція, яка перебуває під пильним контролем податкових органів. Щоб уникнути донарахувань ПДВ, штрафів за нецільове використання активів або невизнання витрат за податком на прибуток, бухгалтер має дотримуватися стратегії «трьох П»: Підстава, Перелік, Підтвердження.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями). Дата оновлення: 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 25.02.2026).
2. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 р. № 3543-XII. Дата оновлення: 11.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 25.03.2026).
3. Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 17.05.2012 р. № 4765-VI. Дата оновлення: 28.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text> (дата звернення: 25.02.2026).
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.03.2026).
5. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 р. № 5073-VI. Дата оновлення: 28.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 25.02.2026).
6. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за порушення правил військового обліку та законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 09.05.2024 р. № 3696-IX. Дата оновлення: 09.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3696-20#Text> (дата звернення: 25.02.2026).
7. Положення про військово-транспортний обов'язок, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. № 1921 (у редакції постанови КМУ від 17.06.2015 р. № 405). Дата оновлення: 25.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1921-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.02.2026).
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 11.02.2026).
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 11.02.2026).